

روز جهانی تاکر از دیروز تا امروز

نگاهی به پیدایش و تاریخچه

به منظور بزرگداشت و گسترش هنر تاکر در سراسر دنیا در سال ۱۹۴۷ میلادی (۱۳۲۶ شمسی) نمایندگان بیست و پنج کشور بنا به دعوت سازمان جهانی یونسکو، استیتوی بین‌المللی تاکر را بنیان نهادند.

در سال ۱۹۶۱ بنا به پیشنهاد مرکز تاکر فنلاند (هلستکی) که از سوی بسیاری از کشورهای اسکاندیناوی نیز حمایت شد، روز جهانی تاکر به یونسکو پیشنهاد شد. این پیشنهاد در نهمین کنفرانس جهانی استیتوی بین‌المللی تاکر (ITI) مورد تصویب قرار گرفت. و در هشتیوال سالانه یاریس روز بیست و هفتم مارس به عنوان روز جهانی تاکر تعیین شد.

از آن پس و به همین مناسبت هر ساله از سوی یونسکو و به عبارت دیگر استیتوی بین‌المللی تاکر، یکی از هنرمندان مشهور جهان برای ارسال پیام انتخاب میشود و یونسکو این پیام را به سراسر جهان ارسال می‌کند. نمایندگی استیتوی بین‌المللی تاکر در هر کشور نیز بنا به سنت هرساله خوشی آن پیام را به زبان محلی برگردانده و در اختیار مطبوعات کشور و مراکز خبری قرار می‌دهد.

از سال ۱۹۶۲ که ارسال پیام مرسوم شد، تا کنون هنرمندان بسیاری به این مناسبت برای این کار انتخاب شده‌اند که از جمله می‌توان افرادی چون ژان کوکتو (۱۹۶۲)، آرتور میلر (۱۹۶۳)، لورنس الیویه (۱۹۶۴)، هلنه وانگل (۱۹۶۷)، پیترو بروکتا (۱۹۶۹) و (۱۹۸۸)، اوژن یونسکو (۱۹۷۶)، مارتین اسلین (۱۹۸۹) را نام برد.

در سطح بین‌المللی تا کنون دو بار این پیامها در مجموعه‌ای به چاپ رسیده‌اند؛ یکبار

توسط مرکز ولفونلایی استیتوی بین‌المللی تاکر تا سال ۱۹۹۳ و بار دیگر توسط مرکز ینگلادشی آن، تا سال ۲۰۰۰. امسال پیام روز جهانی تاکر توسط خانم فتحیا آل اسل نمایشنامه نویس مصری به تمام دنیا ارسال شده است.

برگزاری و توجه به روز جهانی تاکر در کشور ما نیز از قدمت طولانی برخوردار است. از جمله مراکزی که روز جهانی تاکر را در دوران شاه گرامی داشته و به همین مناسبت گه‌گاه مراسمی برپا داشته و یا پیام ارسالی یونسکو را برگردان و در سطح هنرمندان منعکس ساخته‌اند، مرکز هنرهای دراماتیک و جامعه‌ی هنری آناهیتا و ... بوده‌اند. آناهیتا در تابستان ۱۳۵۸ کتابی با عنوان «نگاهی به سی و پنج سال تاکر مبارز» به مناسبت روز جهانی تاکر انتشار داد که در آن علاوه بر برخی سخنرانی‌ها به همین مناسبت، برگردانی از پیامهای بین‌المللی جهان را از سال ۱۹۶۲ تا ۱۹۷۶ به چاپ رسانده بود. علاوه بر این مصطفی اسکویی در کتاب پژوهشی در تاریخ تاکر ایران برگردان پیامهای جهانی را از سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۷ را درج کرده است.

در کشور ما تا کنون سنت بر این بوده که علاوه بر پیام بین‌المللی، یکی از شخصیت‌های فرهنگی یا تاتری ایران نیز پیام ملی ارسال کند. مناسفانه از آنجا که میان حکومت‌ها و برخی از هنرمندان همواره اختلاف بوده و از آنجا که میان نهادهای تاتری غیر دولتی نیز همواره توافق و همراهی کامل وجود نداشته است، این نوع پیامهای ملی چندان جدی گرفته نشده‌اند. از جمله کسانی که تا کنون عهده‌دار پیامهای ملی بوده‌اند عبارتند از امیرحسین آرنالپور، مصطفی اسکویی عطاالله زاهد، توران مهرزاد.